

Dames en heren. Vandaag is een mooie en een belangrijke dag. Voor u ligt een ambitieus en evenwichtig plan. En misschien nog belangrijker dan het plan op zich, is de dialoog en de samenwerking tussen jeugdwerkorganisaties onderling en tussen overheid en middenveld, zowel in de uitwerking als in de uitvoering van het plan. Een onderwerp als diversiteit verdient zo'n doordachte en gecoördineerde aanpak.

Waar werken we dan precies aan? De eerste doelstelling heb u al gehad.

Strategische doelstelling twee: WE STREVEN NAAR MEER SOCIALE INTEGRATIE TUSSEN DE VERSCHILLENDE ACTOREN DIE BEPALEND ZIJN VOOR JONGEREN IN HUN VRIJE TIJD IN VLAANDEREN

Een hele boterham... maar wat bedoelen we daar nu precies mee?

Kinderen en jongeren groeien in dit land op in verschillende levensomstandigheden. Als het jeugdwerk een bruikbaar aanbod wil ontwikkelen voor al deze kinderen en jongeren, dan lukt dit niet met een uniform aanbod. One size does not fit all. Ook al hebben kinderen en jongeren veel gemeen met elkaar, we mogen de verschillen tussen hen niet miskennen. De diversiteit tussen kinderen en jongeren vergt een diversiteit aan vormen van jeugdwerk.

Maar daarmee lijken we die andere doelstelling van/voor het jeugdwerk in het gedrang te brengen: ontmoeting opzetten tussen kinderen en jongeren over verschillen heen en inclusie realiseren.

In dit plan laten we deze doelstelling niet schieten. In tegendeel. We versterken deze opdracht net door er een aparte, expliciete doelstelling van te maken. We beschouwen het opzetten van ontmoeting als een doel en een waarde op zich. Het gaat hier niet om ledenwerving of toeleiding maar een eerlijke en oprechte ontmoeting tussen kinderen en jongeren onderling, maar ook tussen begeleiders en tussen organisaties.

Volgend filmpje¹ illustreert hoe zo'n ontmoeting er kan uitzien.

Misschien bent u ontroerd door deze wat onhandige maar in mijn ogen oprechte ontmoeting. Misschien gaan uw tenen krullen van de cliché's en de naïviteit. Misschien speelt een beetje van allebei.

Natuurlijk moeten we kritisch blijven. We zetten deze ontmoetingen niet op in een machtsvrije wereld of in een soort jeugdwerk**bubbel**. In een wereld waar armoede, racisme, discriminatie en ableism nog steeds welig tieren, is het jeugdwerk geen utopisch kinderparadijs. Dat moeten we blijven onder ogen zien en blijven thematiseren. Sociale inclusie zonder sociale rechtvaardigheid levert misschien wel individuele succesverhalen² op en hier en daar een gesust geweten, structurele maatregelen blijven nodig om echt gelijke kansen te creëren.

¹ <https://demos.be/blog/tu-as-tout-le-monde-jeugdhuis-uit-molenbeek-op-bezoek-bij-scouts-van-hever>

² https://www.standaard.be/cnt/dmf20180207_03345107 - http://www.standaard.be/cnt/dmf20180209_03348064 - http://www.standaard.be/cnt/dmf20180209_03349550

Voor we dus van alle kinderen en jongeren verwachten dat ze hun comfortzone verlaten, moeten we er eerst voor zorgen dat alle kinderen en jongeren in dit land effectief in comfortzones kunnen opgroeien: thuis, op school, in de buurt en in de vrije tijd.

Ook jeugdwerk kan voor kinderen en jongeren een van die comfortzones vormen. Net daarom zijn we zo hard geraakt door de agressieve politiecontroles bij Brusselse jeugd-, sport- en cultuurorganisaties. Ze zijn een brutale aanval op de preciaire vertrouwensrelatie die organisaties uitbouwen met mensen in een kwetsbare positie en ze overschaduwden de samenwerking tussen overheid en middenveld die hier vandaag terecht wordt gevierd. Het doet ons nog maar eens beseffen dat het samenbrengen van kinderen en jongeren over verschillen heen kan alleen in contexten waarin iedereen zich emotioneel veilig voelt. Om verkeerde interpretaties te vermijden moeten we snel en helder omschrijven en onderbouwen wat we precies bedoelen met deze veilige contexten. Vanuit het universele recht op cultuur en vrije tijd moeten we eveneens snel – en naar analogie met het recht op onderwijs – richtlijnen uitwerken die ook erkende en gesubsidieerde vrijetijdswerkingen vrijwaren van bepaalde politietussenkomsten.

Want ontmoeting blijft onmisbaar, niet alleen om het samenleven en de gemeenschap vorm te geven, maar ook in de strijd om gelijkheid. Hoe eenvoudig en naief een eerste ontmoeting ook mag lijken, ze kan een belangrijke opstap vormen naar verdere actie. Zeker in tijden waarin verschillen worden uitvergroot, solidariteit onder druk staat en angst wordt opgeklopt. Door elkaar te ontmoeten en samen activiteiten te doen, vergroten kinderen, jongeren, jeugdwerkers en organisaties hun blik op de wereld en staan ze stil bij hun eigen referentiekader. Wederzijds respect, begrip en solidariteit kunnen niet zonder empathie en nuance. En die ontstaat en groeit in een ontmoeting, waarin iedereen vanuit zijn eigenheid en z'n sterktes kan participeren, waar men op zoek gaat naar verbinding en gedeelde interesses en waar de ontmoeting op zich - paradoxaal genoeg - net niet zoveel aandacht krijgt. Kinderen, jongeren en hun begeleiders hebben zowel spiegels als ramen³ nodig. Jeugdwerk kan dit bieden. En vanuit die 'convivialiteit' of vredevol samenleven kunnen mensen vervolgens kwesties bespreekbaar maken en claims maken. Dat leert ons het DIEGEM-onderzoek over solidariteit in superdiversiteit.

Concreet wil het masterplan diversiteit deze ontmoeting bevorderen:

- door een wetenschappelijk onderbouwde uitwerking van het concept 'bruggenbouwers in het jeugdwerk'
- door het stimuleren van ontmoeting en dialoog op lokaal niveau, onder andere over het thema 'samenleven in diversiteit'
- door te sensibiliseren in en vanuit het jeugdwerk tegen elke vorm van racisme, discriminatie en sociale uitsluiting
- door het woord te geven aan een grotere diversiteit aan stemmen en profielen
- door nieuwe praktijken van ontmoeting te stimuleren en te promoten
- door transversaal te werken met andere levensdomeinen

In het plan vindt u een meer gedetailleerde uitwerking van deze operationele doelstellingen, die zowel op lokaal als op Vlaams niveau ingrijpen.

Dames en heren. Dit plan kan het nieuwe élan in de sector een extra boost geven, maar ook duurzaamheid en continuïteit bieden als de aandacht voor dit onderwerp terug zou afnemen.

³ <https://sociaal.net/analyse-xl/identiteit-in-een-diverse-wereld/> "Kinderen hebben zowel behoefte aan spiegels als ramen. Veel gekleurde kinderen zien de wereld alleen via ramen en zij hebben spiegels nodig. Andere kinderen zien alleen spiegels en zij moeten de wereld ook door ramen leren zien."

Mogelijks voelen sommigen wat spanning omdat de gevraagde engagementen concreter worden. Anderen vragen zich misschien af hoe ze collega's of bestuurders zullen meekrijgen. Die gezonde spanning mag er zijn. Het toont dat aan dat we onze grenzen verleggen.

Wie twijfelt, zou ik willen vragen om het perspectief van kinderen en jongeren voor ogen te houden. Jeugdwerk versterkt kinderen en jongeren in hun ontwikkeling. Laten we zoveel mogelijk kinderen en jongeren een eerlijke kans geven om het jeugdwerk te ontdekken. Laten we met het jeugdwerk een kader scheppen waarin heel veel verschillende kinderen en jongeren hun eigen verhaal kunnen vorm geven. En laat ons momenten vinden om naar al die verhalen te luisteren, kwesties bespreekbaar te maken en claims te maken. Tijdens activiteiten, op vormingen en vergaderingen tot in het Vlaams parlement.